

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΝΟΔΟ

Παναγιώτατε,
Άγιοι Αδελφοί,

Δεν θεωρώ μειονέκτημα το ότι, μιλώντας ύστερα από πολλούς Αδελφούς, είμαι αναγκασμένος να επαναλάβω πολλά, τα οποία έχουν ήδη προλεχθεί. Είναι έκτακτο και εξόχως μεγάλο το γεγονός που βιώνουμε και είναι, ως εκ τούτου, ανάγκη, επαναλαμβάνοντας τη σημασία του και εκφράζοντας τη χαρά μας, να πείσουμε και τους εαυτούς μας και τον κόσμο ολόκληρο για τις διαστάσεις και τα αναμενόμενα αποτελέσματά του.

Ύστερα από πολλούς αιώνες εσωστρέφειας, η Ορθόδοξη Εκκλησία βρίσκεται και πάλι συνηθροισμένη σε Σύνοδο, σε μια συν-οδοιοπορία για αντιμετώπιση των πιεστικών προβλημάτων του κόσμου.

Οι ιστορικοί μετασχηματισμοί, που συνέβησαν από τον 8^ο αιώνα μέχρι σήμερα και που τραυμάτισαν βαριά όλες τις Εκκλησίες της πρώτης χιλιετίας, οι κοινωνικές, επιστημονικές και οικονομικές αλλαγές, που επιταχύνθηκαν τους τελευταίους αιώνες, η έκρηξη των μέσων επικοινωνίας και η ταχύτατη διάδοση γνώσεων και ιδεολογιών στην ηλεκτρονική εποχή μας, η μετανάστευση από τον Νότο στον Βορρά, που παρατηρείται στις μέρες μας, τα τόσα προβλήματα που ταλανίζουν τους ανθρώπους, μάς ωθούν προς κίνηση και δράση, προς ανάληψη των ευθυνών μας. Η Ορθοδοξία οφείλει να ακούσει και να καταλάβει τα προβλήματα αυτά και να προτείνει διεξόδους ζωής στα αδιέξοδα των καιρών.

Έφτασε, λοιπόν, ο καιρός που θα πρέπει να αναμετρηθούμε με τα μέγιστα. Ευρισκόμενοι, κατά πρόνοια Θεού, σε μέρος Αποστολοβάδιστο, εδώ όπου ο μέγας Παύλος, μαζί με τον Τίτο, ευαγγελίστηκαν τον Χριστό, συνεχίζουμε την ιερά Ιστορία πάνω στα ίδια τα αποτυπώματά της.

Η σύγκληση της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας, όσο και αν φαίνεται απίστευτο, είναι πραγματικότητα! Η απουσία κάποιων τοπικών Εκκλησιών δεν μειώνει τη σημασία της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου. Τόσο τα θέματα όσο και τα κείμενα της Συνόδου είχαν συζητηθεί και εγκριθεί ομόφωνα από τις αντιπροσωπείες των Ορθοδόξων Εκκλησιών και τους Προκαθημένους τους, το ίδιο και η σύγκληση της Συνόδου. Η σημερινή απουσία τους δεν έχει σχέση με τα θέματα και την ουσία των συζητήσεων, αλλά οφείλεται κατα την άποψη μου σε επικοινωνιακούς ή εσωτερικούς των συγκεκριμένων Εκκλησιών λόγους. Για μας το γεγονός παραμένει εξόχως σημαντικό και κορυφαίο στη ζωή της Εκκλησίας. Μπορούμε, και παρά τις απουσίες αυτές να πούμε ότι, **«Νῦν τὰ ἀνήκουστα ἠκούσθη»**. Η εκπλήρωση του ονείρου μέσα στο οποίο λικνιζόταν ο Ορθόδοξος λαός του Θεού και τρεφόταν η ελπίδα του, χαροποιεί κάθε Ορθόδοξο και, κατά κύριο λόγο, εμάς τους ποιμένες. Γιατί δεν τονώνει μόνο τις διορθόδοξες σχέσεις, αλλά και προβάλλει αξιόπιστη τη μαρτυρία της Ορθόδοξης Εκκλησίας στα σύγχρονα πιεστικά προβλήματα του ανθρώπου και του κόσμου.

Όσο και αν η σύγκληση της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου είναι έργο συλλογικό, όχι μόνον ημών των ζώντων αλλά και των προαπελθόντων πατέρων και αδελφών ημών, οι οποίοι, κατά παραχώρηση Θεού, θα συμμετέχουν στη χαρά μας, οφείλουμε, από την αρχή, να ομολογήσουμε ότι ιθύνων νους και οδηγών εγκέφαλος της όλης προσπάθειας κατέστη η Α.Θ.Π., ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος. Ο Παναγιώτατος έδωσε μορφή και κατεύθυνση στις πολύχρονες προσπάθειες, ρίχνοντας τις πολλαπλές και φυγόκεντρες, πολλάκις, τάσεις στην αποτελεσματική και σωτήρια κοίτη τους. Στο ψηφιδωτό της προετοιμασίας και σύγκλησης της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου κάθε Εκκλησία, κάθε Προκαθήμενος και κάθε Ιεράρχης, έχουν τη θέση τους.

Στο κέντρο, όμως, δεσπάζει η επιβλητική μορφή του Παναγιωτάτου. Ένας μεγάλος Άνθρωπος σε μια μεγάλη ώρα της Ιστορίας! Σας ευχαριστούμε Παναγιώτατε.

Κατά την επίσημη και πλήρη πολλαπλών συγκινήσεων στιγμή αυτή, στρέφοντας το βλέμμα προς τα πίσω συνειδητοποιούμε τις δυσκολίες, τους υφάλους και τους σκοπέλους, που αντιμετωπίσαμε στην πολύχρονη προετοιμασία της Συνόδου, τις συμπληγάδες πέτρες μέσα από τις οποίες πέρασαν οι προσπάθειές μας.

Παρόλο που όλοι οι Ορθόδοξοι καταλαβαίναμε ότι μια τέτοια Σύνοδος ήταν απαραίτητη για να φωτίσει, διά του Ευαγγελίου, τα μείζονα προβλήματα ενός κόσμου, που βρίσκεται κάτω από συνεχείς αλλαγές και να αναμετρηθεί με τις καινούργιες προκλήσεις της κοινωνίας, εν τούτοις μια σειρά δυσκολιών απειλούσε να ματαιώσει τη σύγκλησή της.

Οι ενδοορθόδοξοι ανταγωνισμοί, λόγω του εθνοφυλετισμού, ήταν κατά τη γνώμη μου, ο πρώτος λόγος που διήρκεσε τόσο καιρό η προετοιμασία της Συνόδου. Ο εθνοφυλετισμός είναι εκείνος που δεν άφησε να φτάσουν στη Σύνοδό μας το ζήτημα του Αυτοκεφάλου και των Διπτύχων και είναι επίσης η αιτία για την όχι και τόσο κανονική λύση που δόθηκε στο θέμα της Διασποράς. Στην εποχή μας, που οι εθνικοί φραγμοί καταργούνται ο ένας μετά τον άλλο, οι Ορθόδοξοι όχι μόνο αυτοαναιρούμαστε αλλά και αυτογελοιοποιούμαστε καθιστώντας το έθνος καταστατικό στοιχείο της εκκλησιολογίας μας και της εκκλησιαστικής μας ταυτότητας.

Οι φονταμενταλιστικές ομάδες, οι φανατικοί, ανάμεσα στους οποίους βρίσκονται και θεολόγοι και ιεράρχες, και οι οποίοι δρουν λίγο - πολύ παντού στον ορθόδοξο κόσμο σήμερα, συνιστούν έναν εξίσου σοβαρό λόγο, όχι μόνο για τη χρονική καθυστέρηση της σύγκλησης, αλλά και για τον επαπειληθέντα κίνδυνο ματαίωσης της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου. Η αντίθεση των ομάδων αυτών σε κάθε ιδέα προσέγγισης των άλλων Χριστιανών έμμεσα επηρέασε και τις

τοπικές μας Συνόδους, που επιχείρησαν και επιχειρούν ακατάσχετες τροπολογίες στα κείμενα και στους όρους των εγγράφων που ετοιμάστηκαν από τις Προσυνοδικές Διασκέψεις. Δεν έχουμε αυταπάτες. Για τις ομάδες αυτές, εμείς όλοι βρισκόμαστε μέσα στην αίρεση και στην αποστασία.

Ούτε άγνωστες, ούτε και πρωτόγνωρες στην Εκκλησία είναι αυτές οι καταστάσεις. Ο αγρός της Εκκλησίας παράγει και ζιζάνια που έσπειρε ο εχθρός. Η Εκκλησία θα ζει έτσι, μέχρι τη συντέλεια των αιώνων.

Εξάλλου είναι γνωστές και δεν θα πρέπει να παραβλέπονται και οι ταλαιπωρίες που υπέστησαν, στα χρόνια της προετοιμασίας, όλες οι Ορθόδοξες Εκκλησίες. Το 1964 σηματοδοτεί τον τελευταίο, μέχρι στιγμής, μεγάλο διωγμό των Ορθοδόξων στην Εκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, που ήταν συνέχεια εκείνων του 1922 και του 1955· το 1974 τον εκπατρισμό, που συνεχίζεται μέχρι σήμερα, του Ορθοδόξου στοιχείου στη δική μας Εκκλησία· τα τελευταία χρόνια, το μαρτύριο των παλαιφάτων Πατριαρχείων της Μέσης Ανατολής· ολόκληρος σχεδόν ο 20^{ός} αιώνας τις ταλαιπωρίες κάτω από το κομμουνιστικό καθεστώς των πλείστων Ορθοδόξων Εκκλησιών. Όλες αυτές οι ταλαιπωρίες είχαν, ασφαλώς, τον αρνητικό αντίκτυπό τους στην ετοιμασία τόσο ως προς τον χρόνο όσο και ως προς τα θέματα της Συνόδου.

Και, ακόμα, η αλλαγή των δομών και του σημειοσυστήματος των Ορθοδόξων κοινωνιών δυσχέρανε κατά πολύ το έργο μας. Οι Ορθόδοξες κοινωνίες από αγροτικές και ποιμενικές έγιναν σταδιακά αστικές και βιομηχανικές. Οι μεταναστεύσεις, τόσο οι εσωτερικές όσο και οι εξωτερικές, ανέτρεψαν την κοινωνική και πολιτιστική συνοχή των πληθυσμών. Το διαδίκτυο και τα άλλα Μ.Μ.Ε. αμφισβήτησαν τη μοναδικότητα της Ορθόδοξης διδασκαλίας και οδήγησαν πολλούς σε απομάκρυνση από αυτή. Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες, τα προβλήματα του ανθρώπου αλλάζουν συνεχώς μορφή και οι προτεραιότητες μεταβάλλονται, πράγμα που οδηγούσε συχνά σε αμφισβήτηση

της αξίας, ή της αποτελεσματικότητας των θεμάτων με τα οποία θα ασχολείτο η Σύνοδος.

Και το κυριότερο: μιλούμε για **«την καθ' ημάς Ανατολήν»**, τον ιδιαίτερο τρόπο ζωής και σκέψης, τις αξίες, τις παραδόσεις και τα ιδανικά μας. Πώς μπορούμε, όμως, να διακριθούμε ως προς το ήθος και τις παραδόσεις μας, όταν υιοθετήσαμε όλοι έναν Δυτικόφερτο πολιτισμό και έναν Δυτικό τρόπο ζωής; Η μισή Ορθοδοξία είναι σήμερα μέρος της πολιτισμικής Ευρώπης, οι χώρες μας είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου κυριαρχεί η Δυτική έκφραση του Χριστιανισμού. Πόσο εύκολο είναι να εκφράσουμε τα πιστεύω μας με ένα σύστημα σήμανσης αντίθετο των αξιών μας;

Δόξα τῷ Θεῷ ὅμως! Οι δυσκολίες και οι ταλαιπωρίες είναι σήμερα παρελθόν. Και ευρισκόμενοι ήδη εν Συνόδω, δοξολογούμε τον Θεό που μας οδήγησε «εις τὴν ὥραν ταύτην».

Είναι φυσικό,(η Τεχνολογία παρέχει αυτή τη δυνατότητα), όλος ο κόσμος να' χει στραμμένο το βλέμμα του αυτές τις μέρες σ' εμάς, προσμένοντας έναν λόγο ζωής, έναν λόγο ουσίας, που να απευθύνεται προς όλους. Ιδιαίτερα τώρα, που η κρίση του Δυτικού κόσμου αποχριστιανίζει τον ίδιο τον χριστιανισμό, γινομαστε προσδοκία ελπίδος. Τα γεγονότα προσδιορίζουν τη δική μας ευθύνη, πιέζοντας μας να μη χρονοτριβούμε σε εσωτερικά προβλήματα της Ορθοδοξίας. Στα μάτια του σύγχρονου κόσμου, που υψώνοντας τις κεραίες του ζητά απεγνωσμένα σήμα ζωής και προοπτική σωτηρίας, θα μοιάσουμε με τους υιούς Ζεβεδαίου, αν εξακολουθήσουμε να ερίζουμε για δίπτυχα και πρωτεία, για τα επουσιώδη της ζωής.

Είναι σίγουρο πως ο κόσμος, παρακολουθώντας μας, επιζητεί να μάθει τι το αποτελεσματικό έχει να πει η Ορθοδοξία για τα προβλήματα και τις ανησυχίες των σημερινών ανθρώπων. Καλούμαστε να αποδείξουμε την ικανότητά μας να συλλαμβάνουμε τα μηνύματα των καιρών.

Πρώτιστα, όμως, ο Ορθόδοξος κόσμος αναμένει από την Αγία και Μεγάλη Σύνοδο την **έμπρακτη έκφραση της ενότητας**

της **Ορθοδοξίας** απέναντι σ' αυτά τα προβλήματα, καθώς και την ενιαία θέση της στις σχέσεις της με τον υπόλοιπο Χριστιανικό κόσμο. Και είναι, νομίζω, τεράστια ευθύνη όλων να αποφύγουμε τον τραυματισμό αυτής της ενότητας. Όταν εμείς δεν μπορούμε να ιεραρχούμε σωστά τις αξίες, να βλέπουμε τα σπουδαία και να τα διακρίνουμε από τα δευτερεύοντα και επουσιώδη, πώς το κάλεσμά μας προς τον λαό για ανύψωση από τα γήινα προς τα πνευματικά θα βρει ανταπόκριση; Σκοπός, λοιπόν, της Συνόδου θα πρέπει να είναι η ίαση των πληγών, των διαιρέσεων και δυσλειτουργιών, και η δημιουργία του πλαισίου για ενιαία φωνή στο σώμα της Ορθοδόξου Εκκλησίας.

Είμαι βέβαιος ότι όλοι συνειδητοποιούμε ότι εξίσου σημαντικός σκοπός της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου είναι η **προβολή των πνευματικών θησαυρών της Ορθοδοξίας** σε όλους εκείνους που βρίσκονται πέραν των ορίων της, με σκοπό την προετοιμασία του δρόμου που οδηγεί στην ενότητα. Ταυτόχρονα, έχοντας την πεποίθηση, την οποία και αναφανδόν διακηρύττουμε, ότι η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι η Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία του Χριστού, επαναβεβαιώνουμε ότι πρωταρχική προσπάθεια και μέλημά μας, σε όλους τους διαλόγους, είναι η **προσφορά της Ορθόδοξης διδασκαλίας και εμπειρίας στους άλλους χριστιανούς.**

Το Ορθόδοξο πλήρωμά μας αναμένει από τη Σύνοδο να στρέψει την προσοχή της και προς τις Ορθόδοξες κοινωνίες, που βυθίζονται καθημερινά και περισσότερο στη διαφθορά. Να αναζητήσει τα αίτια και να προβάλει τρόπους θεραπείας. Να εκφράσει το ήθος και τις αξίες της Εκκλησίας, ως αποτελεσματικά μέσα καταπολέμησης της διαφθοράς. **Να προβάλλει τη μετεξέλιξη των πνευματικών αξιών σε δημόσιες αξίες και να προσδώσει στη λειτουργική της διάσταση και μian ηθική διάσταση.**

Δεν είναι λίγα, ούτε καταφρονητέα τα μηνύματα που αναμένεται να εκπέμψει η Σύνοδός μας. Αναγνωρίζεται,

ωστόσο, από όλους ότι κάπου υστερήσαμε χρονικά στην προετοιμασία και αυτή η καθυστέρηση έχει τον αντίκτυπό της και στα αποτελέσματα της Συνόδου. Τα τόσα προβλήματα που αντιμετωπίσαμε, και που εξέτειναν σε πολυχρόνια την προετοιμασία, οδήγησαν, κατά την ορολογία του μακαριστού Χαλκηδόνης Μελίτωνος, ώστε τα προβλήματα της χθες να υπερκερασθούν όχι από τα προβλήματα της σήμερα, ούτε της αύριον αλλά της μεθαύριον. Ο κόσμος του 1961 ή του 1986 δεν υπάρχει πια. Στη θέση του γεννήθηκε ένας άλλος κόσμος, πιο περίπλοκος. Μπροστά μας προβάλλουν μεν τα παντοτινά υπαρξιακά προβλήματα του ανθρώπου, αλλά και άλλα θέματα, όπως το περιβάλλον, η βιοηθική, τα ναρκωτικά, οι τεχνικές της πληροφόρησης, η οικονομία που έχει παρεκτραπεί. Ένας νέος τρόπος ζωής που στηρίζεται στην κατανάλωση και στον ατομισμό αντικατέστησε τον διαχρονικό Ορθόδοξο τρόπο ζωής με τη λιτότητα του βίου και την επιδίωξη της αρετής. Ο άνθρωπος σήμερα ζει μια τραγωδία. Πάνω στα πιο άστατα πράγματα της ζωής προσπαθεί να οικοδομήσει την ευτυχία του.

Η νοοτροπία του πολιτισμού μας οδηγεί σήμερα πολλούς στην εκμετάλλευση όχι μόνο του συνανθρώπου αλλά και στην υπερεκμετάλλευση της φύσης, στην καταστροφή του ίδιου του περιβάλλοντος, με τελικό αποτέλεσμα την απουσία βαθύτερου νοήματος ζωής. Όπως, προσφυώς, έχει λεχθεί, **πίσω από τη γεωκτονία ευρίσκεται η πνευματική αυτοκτονία του σύγχρονου ανθρώπου, πίσω από το ρημαγμένο περιβάλλον υπάρχει το ρημαγμένο ανθρώπινο είναι.**

Μπορεί, επομένως, να είναι ανάγκη να λύσουμε με την παρούσα Σύνοδο ζητήματα κανονικής οργάνωσης της Ορθοδόξου Εκκλησίας, δεν θα πρέπει, όμως, να έχουμε την ψευδαίσθηση ότι τα προβλήματα αυτά απασχολούν το ποίμνιό μας ή, πολύ περισσότερο, ότι ενδιαφέρουν τους άλλους Χριστιανούς. Θα πρέπει, ως εκ τούτου, με την εμπειρία που αποκτήσαμε, να προχωρήσουμε γρήγορα σε μια νέα Μεγάλη Σύνοδο που να ασχοληθεί επισταμένως **με τα**

προβλήματα της Οικολογίας, της Βιοηθικής, της μη σύμμετρης ανάπτυξης των υλικών και πνευματικών αξιών, της απουσίας από τον σύγχρονο κόσμο νοήματος ζωής. Να δώσει ελπίδα στον παραπαίοντα κόσμο. Ένα χρονικό διάστημα 3-5 ετών νομίζω πως είναι αρκετό γι' αυτό τον σκοπό. Μια τέτοια νέα Μεγάλη Πανορθόδοξη Σύνοδος θα πρέπει να έχει επί πλέον ως στόχο της τη δημιουργία διόδου εισδοχής των **Ετεροδόξων στην Ορθόδοξη Εκκλησία**, όπως έκαναν και οι Οικουμενικές Σύνοδοι της πρώτης χιλιετίας, και δημιουργία προϋποθέσεων επηρεασμού, τόσο με την ιεραποστολή όσο και με άλλους τρόπους, εκ μέρους της, του υπόλοιπου κόσμου. Χρησιμοποιώντας τους όρους της Φυσικής: να κρατήσει την Ορθοδοξία ανοικτή για ώσμωση με τους Ετεροδόξους και διάχυση με τους Ετεροθρήσκους. Να μελετήσει, επίσης, μεταρρυθμίσεις που δεν επηρεάζουν τον πυρήνα της πίστης και τα δόγματα της Εκκλησίας και που αναφέρονται σε ζητήματα πρακτικά, ηθικά, κανονικά σ' έναν κόσμο που μεταβάλλεται συνεχώς, ως προς τις δομές και τις λειτουργίες του. Το περίβλημα μπορεί να αλλάξει, κάνοντας πιο προσιτό στον άνθρωπο το περιεχόμενο της Ορθόδοξης πίστης μας.

Όσο κι αν οι άνθρωποι έχουν απομακρυνθεί από το θέλημα του Θεού, όσο κι αν η κοινωνία μας έχει εκκοσμικευθεί, **ο κόσμος παραμένει πάντα το αντικείμενο της Πρόνοιας τού Θεού**. Είναι η δημιουργία του που έχει να επιτελέσει ένα σκοπό. Και εμείς, η Εκκλησία, οφείλουμε να συμπαριστάμεθα και να καθοδηγούμε αυτόν τον κόσμο προς εκπλήρωση του θελήματος του Θεού. Δεν περατώνεται, λοιπόν, ούτε και μειώνεται η ευθύνη μας με την Αγία και Μεγάλη αυτή Σύνοδο. Αντίθετα μάλιστα. Εκτιμώντας τις προσδοκίες του λαού θα πρέπει να εντείνουμε τις προσπάθειές μας για να εκφράσουμε το θέλημα του Θεού στις συντεταγμένες του καιρού μας, φωτίζοντας τον δρόμο των ανθρώπων μέσα στα ποικίλα αδιέξοδα της ζωής.

Δοξάζοντας και πάλι τον Θεό, ευχαριστούμε βαθύτατα πρώτα εσάς Παναγιώτατε, για την όλη μέριμνά Σας, για τη

σύγκληση και την ομαλή λειτουργία της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου, στα όρια της δικαιοδοσίας Σας, και ύστερα τον Σεβασμιώτατο Αρχιεπίσκοπο και την ιεραρχία της Κρήτης, για τους πολλούς κόπους και τις ποικίλες μέριμνες που έχουν επιφορτισθεί.

Ευχόμαστε πλούσιο τον φωτισμό του Θεού σ' όλους μας για να' ναι πλούσιο και το έργο που θα παράξουμε.